

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава
та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня
2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бі-
бліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Бондаренко Е. В. Некоторые аспекты совершенствования прокурорского надзора за соблюдением законов подразделениями МВД Украины.....	287
Босак О. С. Агресія як соціальний феномен	290
Воронецька І. Я. Діяльність органів опіки та піклування, пов'язана із захистом прав повнолітніх осіб, які за станом здоров'я потребують допомоги	293
Гатіатуліна О. В. Міжнародний досвід щодо запобігання і протидії корупції.....	295
Дацько М. В. Actio popularis та ефективність місцевої влади	298
Демченко Д. А. Інформаційне право як соціальний феномен та його місце і роль в системі правових засад становлення української державності	391
Денисенко М. М. Зарубіжний досвід нормативного регулювання негласних слідчих (розшукових) дій	294
Дідовець О. М. Питання можливості звернення стягнення на активи, відчужені у процесі сек'юритизації, у разі банкрутства ініціатора сек'юритизації.....	307
Живцов В. О. Методичні підходи до формування зовнішньоекономічного механізму інтеграції України у світову економіку.....	310
Жубрид С. М. Інтерактивні технології сучасного уроку в початковій школі.....	315
Зайцева В. О. Адміністративно-правові аспекти регулювання збереження та реставрації пам'яток монументального живопису.....	318
Заросило В. В. Окремі аспекти щодо проведення масових заходів	322
Зубов М. В. Теоретичний аналіз дефініції “безвісно відсутня особа”	324
Каменева Н. В. Адаптація законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля.....	326
Кірюхова Н. С. Основні характеристики нотаріального процесу в Україні.....	329
Кривоберець М. М. Сучасні аспекти та особливості функціонування ринку туристичних послуг.....	331
Ладнюк М. О. Політична участь як елемент інституалізації місцевого самоврядування.....	334
Лісовська Ю. П. Адміністративне управління національними інформаційними ресурсами.....	336

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією свідчить про те, що за сучасних умов прояви корупції стали тими чинниками, що створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на всі сторони суспільного життя.

На сьогодні кримінальні елементи певною мірою змінили форми і методи протиправної діяльності, дедалі частіше спрямовують свої зусилля на встановлення контролю над найбільш прибутковими сферами економічних відносин, залучають до реалізації корисливих задумів корумпованих представників органів влади, намагаються проникнути до управлінських структур різних рівнів для лобіювання власних інтересів. Значна частина кримінальних формувань має тісні міжрегіональні та міжнародні зв'язки.

Незважаючи на багатоаспектність природи виникнення та поширення корупційних проявів у кожній окремій державі, до основних факторів, що сприяють їх поширенню, можна віднести, з одного боку, зростаюче зубожіння широких верств населення, погіршення криміногенної ситуації, високі показники нерівності розподілу прибутків, відсутність системи соціального захисту в одних країнах, а з іншого — нарощування економічного потенціалу та щорічне збільшення фінансових надходжень у вигляді іноземних інвестицій — в інших країнах. Корупція у більшості держав Центральної та Східної Європи, а також у країнах, які виникли на пострадянському просторі, тісно пов'язана з тим, що вони знаходяться в стані економічної та суспільної трансформації.

Корупція в Україні, її масштаби, специфіка і динаміка — це наслідок загальних політичних, соціальних і економічних проблем нашої держави, розв'язання яких для України є надзвичайно важливою і складною справою. Небачений рівень, якого сягнула корупція, загрожує національній безпеці та конституційному ладу держави.

Протидія корупції може дати суттєві результати лише тоді, коли вона базується на державному законодавстві, на наукових засадах, системному підході та ефективній її організації.

Протидія корупції — це комплекс мір, що спрямовані на корупцію та включає в себе два аспекти: 1) кримінально-правовий; 2) кримінологічний. Кримінально-правовий аспект протидії корупції включає діяльність правоохоронних та інших органів з виявлення та розслідування злочинів, виявлення винних осіб і притягнення їх до встановленої законом відповідальності, судовому розгляду кримінальних справ, призначенню та виконанню покарань.

Кримінологічний аспект включає діяльність правоохоронних та інших суб'єктів протидії злочинності з виявлення причин і умов злочинності (кримінологічних факторів), їх усуненню, послабленню або нейтралізації. В свою чергу кримінологічний аспект протидії корупції поділяється на загальносоціальне та спеціальне попередження (протидію) корупційним проявам.

Ситуація, що склалася в Україні, підтверджує те, що в нашій державі не вдалося зробити корупцію справою неvigідною і надто ризикованою. Рівень корупції, характер її проявів, неефективність діяльності правоохоронних органів у сфері протидії корупції, схильність значної частини населення, у тому числі державних службовців, до неправомірних способів задоволення своїх потреб свідчать про наявність системи суспільних відносин, яка стимулює корупційну поведінку. Тому актуальним є створення ефективної та дієвої системи протидії корупції, що містила у собі б попередження, виявлення і відповідне реагування на корупційні чинники, викриття корупційних діянь і забезпечення реалізації принципу невідворотності відповідальності за їх вчинення.

Одним із ефективних способів протидії корупції є реалізація кримінальної відповідальності за незаконне збагачення. Зміст цієї норми полягає у набутті особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність майна, вартість якого значно перевищує доходи особи, отримані із законних джерел, або передача нею такого майна близьким родичам.

Прийняття цієї норми є результатом виконання Україною міжнародних зобов'язань зокрема ст. 20 Конвенції ООН проти корупції (Конвенція ратифікована з заявами Законом № 251-V від 18 жовтня 2006 року), яка передбачає криміналізацію “значного збільшення активів державної посадової особи, яка перевищує її законні доходи і які вона не може раціонально обґрунтувати”.

Не викликає сумніву стосовно практичної користі застосування цієї норми в Україні, але окремі науковці вважають, що ця норма порушує конституційний принцип презумпції невинуватості, оскільки обов'язок доводити законність одержання майна фактично покладається на підозрювану особу. На їхню думку, питання вилучення безпідставно набутого майна слід вирішувати у цивільно-правовому порядку [3].

Про те така думка, на наш погляд, суперечить не тільки міжнародній практиці та зобов'язанням України, але й сучасній теорії права. Не сприйняття міжнародної практики українськими науковцями походить з того, що ще з часів радянської влади в українській юридичній науці відсутній один дуже важливий правовий принцип який має назву “здоровий глузд” — *common sense*. На відміну від нашої держави, цей принцип є основним правовим та філософським принципом всього цивілізованого світу. Вважається, що сучасне філософське поняття здорового глузду сформульовано на основі концепції італійського філософа Дж. Віко (1688–1744), який розумів здоровий глузд як загальну здатність, яка є у кожної людини, і як почуття загальності. Видатний німецький філософ XX століття Ганс-Георг Гадамер (1900–2002) пояснював розуміння здорового глузду наступним чином: “здоровий глузд — це почуття правильності і загального блага, котре живе в кожній людині, але ще більшою мірою це почуття, одержуване завдяки спільності життя, завдяки її укладу і цілям” [4, с. 75].

Здоровий глузд проявляється як загальне почуття істини і права. Аналізуючи концепцію Віко, Гадамер вбачає в його трактуванні здорового глузду є сліди теорії природного права і він розуміє здоровий глузд як індивідуальний механізм природного права [2, с. 61–67].

Принципом здорового глузду у своїй практиці керується і Європейський суд з прав людини. У разі застосування норми права, що передбачає обов'язок особи надати пояснення щодо походження своїх активів, що перевищують його законні доходи, а саме ст. 20 Конвенції ООН проти корупції теоретично виникає протиріччя двох правових принципів — презумпції невинуватості та здорового глузду. Загальносвітова практика це протиріччя вирішує на користь здорового глузду.

Таким чином, не зважаючи на позитивні тенденції реалізації державної політики у сфері протидії корупції, необхідно впровадження системних заходів у цій сфері.

Зокрема, слід зосередити зусилля на вирішення таких проблем:

- розвиток вітчизняного законодавства у контексті відповідності світовим анти-корупційним стандартам;
- підвищення ефективності системи запобігання і протидії корупції;
- зниження рівня корупції у системі правоохоронних органів, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- скорочення обсягів тіньової економіки;
- формування у громадськості активної позиції із запобігання і протидії корупції.

Джерела

1. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції” від 17 травня 2012 р. № 4711-VI.
2. Конвенції ООН проти корупції (Конвенція ратифікована с заявами Законом № 251-V від 18 жовтня 2006 року).
3. Баран М. П. Запобігання та протидія корупції: освітній пакет [для тематичного коротко-термінового семінару] / М. П. Баран, Р. Й. Струтинський, місто та місце видання, 2012. — 91 с.
4. Гадамер Х. Г. Истина и метод: Основы филос. герменевтики: Пер. с нем. / Общ. ред. и вступ. ст. Б. Н. Бессонова. — М.: Прогресс, 1988. — 704 с.
5. Дударов О., Зеленов Г. Відповідальність за корупційні злочини. Огляд основних новел кримінального законодавства // Юридичний вісник України. — 2013. — №№ 39, 40, 41.